

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 11Ps/5/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2122206795
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Pribulová
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2023:2122206795.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trnava sudkyňou JUDr. Zuzanou Pribulovou v právnej veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony: H. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F., v konaní zastúpený procesným opatrovníkom: R. N. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XXX, o návrhu navrhovateľky: Y. V., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom L. W. U. XX, takto

rozhodol:

I. Súd o b m e d z u j e spôsobilosť H. C., narodeného dňa XX.XX.XXXX, na právne úkony v rozsahu

- samostatného konania a vystupovania pred štátnymi orgánmi, orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, úradmi a inštitúciami, vrátane preberania poštových zásielok,
- udelenia splnomocnenia,
- disponovania s akoukoľvek finančnou čiastkou, bankovým účtom, dôchodkom,
- uzatvárania akýchkoľvek zmlúv majetkovo-právnej povahy, a to najmä zmlúv o prevode vlastníctva k hnutelným a nehnuteľným veciam, kúpnych zmlúv, darovacích zmlúv, zámenných zmlúv, záložných zmlúv, zmlúv o zriadení vecného bremena, zmlúv o pôžičke, zmlúv o úvere,
- uzatvárania dohôd v dedičskom konaní,
- spísania závetu,
- držania oprávnenia riadiť motorové vozidlo a držania zbrojného preukazu,
- uzatvárania manželstva,
- rozhodovania o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti svojej osobe a o umiestnení svojej osoby do zariadenia poskytujúceho zdravotnú starostlivosť,
- kandidovania vo voľbách do volených orgánov,
- rozhodovania o mieste svojho trvalého a prechodného bydliska.

II. Súd u s t a n o v u j e Y. V., narodenú dňa XX.XX.XXXX, trvale bytom L. W. U. XX, z a o p a t r o v n í k a pre H. C., narodeného dňa XX.XX.XXXX, ktorý opatrovník je oprávnený a povinný zastupovať opatrovanca pri právnych úkonoch, v ktorých bola spôsobilosť opatrovanca obmedzená a je povinný predkladať súdu správy o výkone svojej opatrovníckej funkcie dvakrát ročne vždy k 30.06. a 31.12. kalendárneho roka za predchádzajúce polročné obdobie a po skončení funkcie je povinný predložiť súdu záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

III. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľka sa návrhom doručeným súdu dňa 24.10.2022, v spojení s pripustenou zmenou petitu návrhu výkonom I. uznesenia č.k. 11Ps/5/2022-25 zo dňa 30.11.2022, domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by súd obmedzil spôsobilosť menovaného na právne úkony a ustanovil ju za opatrovníka.

2. Navrhovateľka návrh odôvodnila tým, že matka osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, zomrela. Navrhovateľka s nimi bola v celoživotnom, stálom kontakte, dlhodobo sa navštevovali, bola im nápomocná pri potrebných úkonoch, napr. pri návštevách lekárov, nákupoch. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, žila po celý svoj život len v domácom prostredí, nebol nikdy umiestnený v žiadnom dlhodobom sociálnom zariadení, navštevoval len denné stacionáre. V súčasnosti po úmrtí jeho matky sa navrhovateľka naďalej o neho stará tak, ako si priala jeho matka, či už priamo uňho doma, alebo si ho berie k sebe domov, kde to pozná. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, je od narodenia postihnutý genetickou poruchou Downov syndróm, pre ktorú nemôže samostatne konať a potrebuje celodennú starostlivosť druhej osoby. Na pojednávaní navrhovateľka navrhla obmedziť spôsobilosť osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, v rozsahu nakladania s jeho majetkom, uzatvárania zmlúv, rozhodovania o jeho zdravotnej starostlivosti, umiestnenia do zariadení. Podľa navrhovateľky by nevedel posúdiť, čo podpisuje. Ako dôkazy navrhovateľka predložila úmrtný list, lekársku správu zo dňa 26.04.2018 a lekársku správu zo dňa 30.11.2022.

3. Výrokom II. uznesenia Okresného súdu Trnava č.k. 11Ps/5/2022-25 zo dňa 30.11.2022 bol osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná, ustanovený pre toto konanie procesný opatrovník v zmysle § 240 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

4. Procesný opatrovník sa vyjadril, že s návrhom súhlasí a súhlasí aj s tým, aby v prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony bola ustanovená za opatrovníčku navrhovateľka. Poukazoval na to, že osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, nevie ani čítať.

5. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, sa vyjadrila, že nevie, čo znamená spôsobilosť na právne úkony, má Downov syndróm. Súhlasí s tým, aby navrhovateľka bola ustanovená za opatrovníka, že by sa o neho starala.

6. Uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 11Ps/5/2022-31 zo dňa 15.12.2022 bol do konania pribratý znalec z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie T. Y.. Y. L..

7. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľky, osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, a znalca, ako aj listinnými dôkazmi predloženými navrhovateľkou, a tiež listinnými dôkazmi zadováženými súdom (výsledky el. lustrácie v Registri obyvateľov a v Sociálnej poisťovni, Odpis Registra trestov na navrhovateľku, výpis z Centrálnnej evidencie správnych deliktov a priestupkov, Znalecký posudok č. 10/2023, obsah pripojeného spisu sp.zn. 20D/407/2008 - z neho žiadosť č.l. 26, úradný záznam č.l. 27), ako aj ostatným obsahom spisu, pričom zistil nasledovný skutkový stav:

8. Z lekárskej správy psychiatricky Y.. L. T. zo dňa 30.11.2022 vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, má diagnostikované ochorenie F71.0 (stredne ťažká duševná zaostalosť bez poruchy správania alebo s minimálnou poruchou správania) pri Downovom syndróme, s tým, že nie je schopný bez dozoru, dohľadu a sústavného vedenia fungovať, vyžaduje pre bežný život pri sebe druhú osobu.

9. Zo znaleckého posudku č. 10/2023, vypracovaného znalcom Y.. Y. L., ako aj z výsluchu znalca vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, trpí duševnou poruchou, a to od narodenia vrodenou genetickou poruchou, Downovým syndrómom s následnou mentálnou retardáciou stredne ťažkého stupňa. Ide o poruchu trvalého charakteru, prítomnú u vyšetrovaného aj do budúcnosti. Nemožno očakávať vyliečenie, bude prítomná u vyšetrovaného až do konca jeho života. Duševná porucha podstatným spôsobom ovplyvňuje negatívnym spôsobom správanie a konanie vyšetrovaného v rodine a v spoločnosti. Vyžaduje kontinuálny dohľad, dozor inej osoby či inštitúcie. Je neschopný adekvátnej autonómnej sociálnej, profesionálnej i právnej existencie, nedokáže samostatne hospodáriť s huteľným a nehnuteľným majetkom či financiami, zabezpečovať si adekvátnym spôsobom materiálne podmienky pre svoju existenciu vlastným konaním. Prítomná duševná porucha u vyšetrovaného je trvalá, doživotná, nevyliečiteľná. Vyšetrovaný aktuálne nie je schopný vykonávať nasledovné právne úkony: Nie je schopný (z hľadiska psychiatrického) narábať s akoukoľvek finančnou sumou, hotovostnou, či na účtoch v bankových inštitúciách, uzatvárať zmluvy s majetkovým, finančným plnením, uzatvárať majetkové zmluvy, prevody, závet, kúpno-predajné zmluvy, úverové, mandátne a iné zmluvy. Nie je schopný si adekvátne obstaráť autonómne základné potreby existencie, ako je bývanie, resp. ubytovanie, ošatenie, stravu, je kompletne závislý od svojho okolia. Nie je schopný samostatne vystupovať v

súdnych konaniach, nemôže a nie je schopný samostatne vystupovať pred orgánmi štátnej a miestnej samosprávy, pred orgánmi špecializovanej štátnej správy (napr. zdravotné poisťovne), uzatvárať manželstvo (či rozvádzať sa) či iné vzťahové zväzky, rozhodovať o svojej medicínskej liečbe, zdravotnej či sociálnej detencii, nie je schopný rozhodovať o mieste svojho trvalého, či prechodného pobytu, byť držiteľom vodičského oprávnenia, zbrojného preukazu.

10. Navrhovateľka ani procesný opatrovník voči znaleckému posudku nenamietali.

11. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

12. Podľa § 10 ods. 1 a 2 OZ, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopný robiť právne úkony, súd ho pozbaví spôsobilosti na právne úkony. (1) Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí. (2)

13. Podľa § 231 písm. a) CMP, v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

14. Podľa § 239 CMP, ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

15. Podľa § 240 ods. 3 veta prvá CMP, rozhodnutie vo veci samej súd okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka doručí aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná.

16. Podľa § 243 ods. 1 a 2 CMP, súd vylúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná. (1) Súd vylúchne uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je vylúchne na ujmu zdravotného stavu, možno od vylúchne upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhľadne. (2)

17. Podľa § 244 CMP, súd v konaní ustanoví a vylúchne znalca.

18. Podľa § 248 ods. 1 a 2 CMP, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277. (1) Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka. (2)

19. Podľa § 272 CMP, súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

20. Podľa § 274 ods. 2 CMP, v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

21. Podľa § 275 CMP, súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

22. Po posúdení zisteného skutkového stavu v spojení s vyššie citovanými ustanoveniami § 10 ods. 2 OZ a § 231 písm. a) CMP dospel súd k záveru, že zákonné podmienky pre obmedzenie spôsobilosti osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, na právne úkony sú v tomto prípade splnené, pričom s účinnosťou od 01.07.2016 už úplne pozbavenie spôsobilosti na právne úkony nie je možné. V konaní bolo nesporne preukázané, že menovaný trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, je trvalého charakteru, a v jej dôsledku nie je schopný robiť právne úkony, ktoré súd definoval vo výroku I. rozsudku. Uvedené bolo preukázané výsledkami znaleckého dokazovania v spojení s vylúchnom znalca na pojednávaní. Z uvedených dôvodov súd preto vo výroku I. s použitím vyššie citovaných ustanovení zákona obmedzil spôsobilosť menovaného na právne úkony v rozsahu samostatného konania a vystupovania pred štátnymi orgánmi, orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, úradmi a inštitúciami, vrátane preberania poštových zásielok; udelenia splnomocnenia; disponovania s akoukoľvek finančnou

čiasťou, bankovým účtom, dôchodkom; uzatvárania akýchkoľvek zmlúv majetkovo-právnej povahy, a to najmä zmlúv o prevode vlastníctva k hnutelným a nehnuteľným veciam, kúpnych zmlúv, darovacích zmlúv, zámenných zmlúv, záložných zmlúv, zmlúv o zriadení vecného bremena, zmlúv o pôžičke, zmlúv o úvere; uzatvárania dohôd v dedičskom konaní; spísania závetu; držania oprávnenia riadiť motorové vozidlo a držania zbrojného preukazu; uzatvárania manželstva; rozhodovania o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti svojej osobe a o umiestnení svojej osoby do zariadenia poskytujúceho zdravotnú starostlivosť; kandidovania vo voľbách do volených orgánov; rozhodovania o mieste svojho trvalého a prechodného bydliska; pričom spôsobilosť na nevymenované právne úkony (napríklad aktívne volebné právo) mu zostalo zachované.

23. Vo výroku II. súd ustanovil menovanému za opatrovníka navrhovateľku ako príbuznú, ktorá je vzhľadom na ich blízky rodinný vzťah, znalosť okolností prípadu a bezúhonnosť vhodnou osobou na prevzatie opatrovníckej funkcie a ktorá vyslovila súhlas so svojim ustanovením do funkcie opatrovníka. Súd ju preto ustanovil opatrovníkom menovaného s tým, že jej zároveň vo výroku rozsudku v zmysle s § 274 ods. 2 CMP vymedzil rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

24. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Podľa § 251 ods. 1 CMP, trovy dôkazov platí štát.

26. Podľa § 58 CMP, o nároku na náhradu a o výške trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

27. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol súd potom podľa § 52 CMP, keď vo výroku III. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, pretože v mimosporových konaniach je v zásade vylúčený nárok na náhradu trov konania, pričom súd nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. CMP, keď zároveň platí, že trovy dôkazov platí štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Trnava, avšak odvolanie podané navrhovateľkou a procesným opatrovníkom by nebolo právne účinné, pretože títo sa práva podať odvolanie výslovne vzdali do zápisnice na súde po vyhlásení rozhodnutia.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a síce ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, spisová značka konania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Ak povinný dobrovoľne neplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.